

# Finanspolicy

för

Värnamo kommun

# Finanspolicy för Värnamo kommun

| <u>Innehåll</u>                      | <u>Sid</u> |
|--------------------------------------|------------|
| Finansförvaltning i kommunen         | 1          |
| Mål och riktlinjer                   | 1          |
| Organisation för finansförvaltningen | 2          |
| Likviditetsförvaltning               | 2          |
| Placering                            | 3          |
| Riskhantering                        | 6          |
| Upplåning                            | 6          |
| Utlåning                             | 7          |
| Koncernsamverkan                     | 7          |
| Rapportering och uppföljning         | 7          |
| Kommunal borgen                      | 8          |

## **Finanspolicy för Värnamo kommun**

Värnamo kommuns policy för finansfrågorna - penninghantering, lån, placeringar, borgen etc - beskrivs i detta dokument. Kommunallagen ställer numera ett krav på politiskt beslutade föreskrifter om medelsförvaltningen.

### **Bestämmelser om medelsförvaltning**

Kommunallagen anger i 8:e kapitlet i delen om kommunernas medelsförvaltning att kommuner *"skall förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses"* och att *"fullmäktige skall meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen"*.

I en komplettering till dessa bestämmelser finns en ny paragraf i kommunallagen. Den lyder: *" För förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser skall fullmäktige meddela särskilda föreskrifter. Dessa skall omprövas så snart det finns skäl till detta. I föreskrifterna skall anges hur medlen skall förvaltas. Därvid skall tillåten risknivå vid placering av medlen fastställas. Vidare skall anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen skall ske"*.

Utöver dessa bestämmelser i kommunallagen finns regler och principer som styr verksamheten i t ex lag om kommunal redovisning, principer för god redovisningssed m m.

### **Finansförvaltning i kommunen**

Kommunens totala finanser avgör hur mycket volym verksamhet kommunen kan ta ansvar för. Finansförvaltningen skall stödja det övergripande målet med Värnamo kommuns verksamhet att erbjuda effektiv service till kommuninvånarna i gemensamma angelägenheter, t ex skola, vård och omsorg, gator och vägar. Finansverksamheten är en viktig strategisk del i administrationen som skall skötas på ett säkert och effektivt sätt.

### **Mål och riktlinjer**

Finanspolicyn har till syfte att lägga fast mål och riktlinjer för finansförvaltningen.

Målet är att kommunens räntenetto blir så bra som möjligt med hänsyn till ställda krav på god säkerhet. Finansverksamheten skall därför bedrivas utan spekulativa inslag.

Möjligheterna till att genom en effektiv penninghantering förränta kommunens likvida medel är stora. Detta kan ske genom placeringar på penningmarknaden men även genom tidigareläggning av debiteringar och senareläggningar av utbetalningar för att öka penningmängden och därmed räntenettet.

## Organisation för finansförvaltningen

### Ansvars- och befogenhetsfördelning

För den finansiella verksamheten gäller följande ansvars- och befogenhetsfördelning

|                    |   |
|--------------------|---|
| Kommunfullmäktige  | Beslutar om övergripande riktlinjer och policies bl a i års- och flerårsbudgetar samt övriga finansiella mål  |
| Kommunstyrelsen    | Ansvarar för kommunens medelsförvaltning inom ramen för fullmäktiges delegation. Via kommunstyrelsens reglemente och delegationsordning regleras beslutsnivåer för placering av medel, nyupplåning mm   |
| Ekonomiavdelningen | <p>Ansvarar under kommunstyrelsen för den operativa finanshanteringen. Uppgiften är bl a</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ha det övergripande samordningsansvaret för verksamheten</li> <li>• bevaka utvecklingen inom finansområdet</li> <li>• lämna service i finansfrågor t ex genom rapporter till kommunstyrelsen om den finansiella utvecklingen och ställningen</li> </ul> <p>Ekonomichefen skall samråda med administrative chefen om osäkerhet beträffande tillämpningen av reglerna. Principiellt viktiga beslut angående tillämpningen skall beslutas av kommunstyrelsen</p> |
| Nämnd/förvaltning  | Varje nämnd/förvaltning är skyldiga att tillse att finanshanteringen inom deras respektive ansvarsområde sköts i enlighet med denna strategi och övriga kompletterande regler utfärdade av kommunstyrelsen.   |

### Likviditetsförvaltning

Likviditetsplaneringen har till syfte att säkerställa en god betalningsberedskap på kort och medellång sikt. Likviditetsplaneringen skall följas upp kontinuerligt.

Ekonomiavdelningen administrerar kommunens likviditet så att tillgängliga medel och avtalade kreditlöften hålls på en nivå med en tillfredsställande betalningsberedskap (motsvarande en månads externa utbetalningar f n cirka 115 mkr).

Kommunen skall lägst ha en likviditetreserv enligt följande formel:

$$\frac{\text{Omsättningstillgångar} + \text{tillgängliga kreditlöften}}{\text{Kortfristiga skulder}} = > 1$$

Under begränsad tid kan dock nivån understigas. Med begränsad tid avses tillfälliga likviditetssvackor eller tid för handläggning av nya lån.

## Betalningsströmmar

Fakturering skall ske i så nära anslutning som möjligt till tjänstens utförande eller varans leverans.

Leverantörsfakturer och andra utbetalningar skall handläggas och registreras så snabbt som möjligt. Betalningsvillkor skall i normalfallet vara 30 dagar räknat från fakturans ankomstdag.

Detaljerad arbetsinstruktion beträffande fakturahanteringen och debiteringsarbetet fastställs av kommunstyrelsen

Nämnd/förvaltning har att för verksamheter inom sitt ansvarsområde noga följa och beakta införande eller förändring av tillgängliga bidrag från staten eller annan.

Ansvaret för att debitering av avgifter, rekvisition av statsbidrag och andra intäkter sker så snabbt som möjligt åvilar respektive nämnd/styrelse.

## Saldohantering

För att minimera bortfall av ränteintäkter skall inbetalningar användas till utbetalningar, s k kvittning, eller så snabbt som möjligt komma in på räntebärande konto.

Kontantkassor skall vara så få som möjligt. Respektive förvaltning ansvarar för den interna kontrollen och att redovisning sker vid lämpliga tillfällen.

## Placering

Val av placeringsform styrs av inriktningen efter bästa möjliga förräntning och lågt risktagande. Kravet på god säkerhet i kommunens medelsplacering innebär att bl a likviditets-, kredit- och ränterisker skall undvikas eller minimeras.

### Placerings syfte och mål

Den viktigaste frågan inför en placering i en tillgång, är *placeringens speciella syfte och mål*. Det avgör tidshorisont, val av risk och mål för avkastningen. Ett beslut om placeringsstrategi är på många sätt ett avgörande val för den som är ansvarig för ett kapitals förvaltning. För att få bättre struktur på kommunens medelsplaceringar delas dessa in efter tid och ändamål

- A allmän placering av likviditet på kort och medellång sikt
- B specifik placering av likviditet på medel och lång sikt för särskilt ändamål

Kommunfullmäktige avgör i särskilt beslut om en viss del av likviditeten fördelas från kategori A till B samt anger närmare föreskrifter för placeringen/förvaltningen.

### **Etiska regler**

Utöver avvägningen mellan avkastning och risk ska också etiska aspekter beaktas i placeringsverksamheten. Härmed avses att placeringar ej ska ske i bolag som kan förknippas med barnarbete, våld, narkotika, prostitution eller kriminell verksamhet ej heller i bolag vars huvudsakliga verksamhet inbegriper vapen, alkohol eller tobak. Detta kan iakttas genom att placeringar i normalfall ska ske i välkända och välrenommerade företag. Inför eventuella placeringar i mindre kända företag ska ambitionen vara att utröna huruvida företaget bedriver någon etiskt tveksam verksamhet. Vid osäkerhet av etiska skäl ska grundregeln vara att avstå från placering. Om placering av misstag skett i oetisk verksamhet ska engagemanget snarast upphöra.

### **Kompetens**

De stora förändringarna och snabba utvecklingen under senare år inom finansområdet ställer allt högre krav på kompetens och uppdaterade kunskaper och arbetssätt. För att kunna följa med i denna utveckling och dra nytta av den, kommunens storlek och finansiella resurser, måste kommunens finansförvaltning arbeta efter genomtänkta strategier och riktlinjer. Finanspolicy bör därför följas upp kontinuerligt. Detta innebär att kommunen fortlöpande måste följa utvecklingen inom finansområdet. Rådgivning och kunskap behöver successivt inhämtas från banker, investeringskonsulter m fl.

### **Föreskrifter för allmän placering av likviditet på kort- och medellång sikt**

#### **Mål och syfte**

Målsättningen med likviditetsförvaltningen är att i ett kort eller medellångt perspektiv få bästa möjliga förräntning till en låg risk. Med kort sikt avses placeringar på tid upp till ett år. Medellångt perspektiv avser en tidsrymd upp till fem år.

Syftet med placeringsföreskrifterna är att genom att bestämma fördelning mellan olika tillgångsslag kombinerat med regler och begränsningar av bl a godkända emittenter och löptider skapa en likviditetsförvaltning som uppfyller det angivna målet.

#### **Tillåtna tillgångsslag**

Tillåtna placeringar av medlen är

- 1 räntebärande värdepapper
- 2 likvida medel

## Räntebärande värdepapper

- Tillåtna emittenter

För att begränsa kreditrisken medges endast placering i kort- och/eller långfristiga räntebärande värdepapper emitterade av följande kredittagare

A svenska staten

B svenska kommuner och landsting eller deras helägda bolag med kommunal borgen samt Kommuninvest AB

C av svenska staten helägt bolag

D svenska banker

E av svensk bank helägt finansbolag

F svenska statens och svenska bankers helägda bostadsfinansieringsinstitut

G penningmarknadsinstrument utgivna av svenska börsnoterade bolag vilka av Standard & Poors ratings åsatts K-1 alternativt rating av Moody's med P-1.

- Begränsningar i fördelning

Värdepapper hänförliga till enskild emittent kan uppgå till maximalt 25 % av den totala likviditeten (kortfristiga placeringar och likvida medel). För värdepapper utgivna av svenska staten gäller inga begränsningar.

- Begränsningar i tid

Den genomsnittliga kvarvarande löptiden får inte vid något tillfälle överstiga 2 år.

## Likvida medel

Med likvida medel avses i dessa placeringsföreskrifter pengar på depåkonto, bankkonto och koncernkonto samt dagsinlåning.

## Portföljförvaltning

Beslutar kommunstyrelsen att anlita extern förvaltare av hela eller delar av portföljens tillgångar gäller att

- Förvaltare skall vara svenskt bankinstitut eller värdepappersbolag som har finansinspektionens tillstånd till förvaltning av någon annans finansiella instrument
- Uppdraget skall grundas på skriftliga avtal där förvaltaren bl a åtar sig att följa dessa placeringsföreskrifter samt de föreskrifter kommunfullmäktige beslutat om.

## Riskhantering

Identifiering av risker och hantering av risker för finansförvaltningen anges i tabellen nedan.

| <b>Risk</b>            | <b>Definition</b>   | <b>Hantering</b>  |
|------------------------|---|---|
| <i>Likviditetsrisk</i> | En tillgång kan inte omsättas till likvida medel med omedelbart varsel utan värdeförsämring eller transaktionskostnad.  | Placering av likvida medel får endast ske hos de låntagare som framgår av avsnittet "Placering", nedan.   |
| <i>Kreditrisk</i>      | Låntagaren fullgör inte sina betalningsförpliktelser.   | Köp och försäljning av värdepapper får ske genom svenska banker och av Finansinspektionen godkända fondkommissionärer.  |
| <i>Ränterisk</i>       | Marknadsvärdet på en räntebärande placering sjunker när räntan stiger och stiger när räntan sjunker.  | Genom att fördela lån och placeringar över olika tidsperioder får ränteförändringar en begränsad genomslagskraft. Detta kan regleras genom att ange den högsta tillåtna -genomsnittet i en placeringsportfölj - kvarvarande löptiden. |
| <i>Valutarisk</i>      | Den svenska kronan ändras i värde mot den enskilda valutan eller att olika utländska valutor ändras mot varandra och därmed mot kronan.                               | Utländsk valuta kan - om det bedöms lämpligt - kurssäkras i svenska kronor.   |
| <i>Adm. Risk</i>       | När störningar/brister uppstår inom de administrativa rutinerna.  | Dokumentation av administrativa regler.   |
| <i>Personell risk</i>  | De personella riskerna omfattar såväl otillåtna och otillbörliga transaktioner som de risker som hänger samman med ett stort personberoende i en mindre organisation. | - Krav och regler för beslutsunderlag, behöriga underskrifter, beslutsattest och internkontrollfunktion.<br>- Namngivna behöriga personer för handläggning av finansiella ärenden.  |

## Upplåning

Vid upplåning och skuldförvaltning skall lägsta möjliga finansieringskostnad och låg risk eftersträvas. Förfallodagarna för kommunens lån bör, för att minimera ränterisken, vara väl spridda över tiden. Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst får inte ske.

Tillfälliga lån (löptid upp till ett år) får tas upp för att utjämna svackor i likviditeten eller för att kunna avvakta lämplig tidpunkt för placering av långfristiga lån.

Upplåning skall ske i svenska kronor.

Kommunfullmäktige fattar beslut om i vilka fall finansiering får ske genom upplåning. I finansieringsbeslutet anges utöver låneobjekt och lånebelopp även lånetiden.

Kommunstyrelsen verkställer upplåningen i enlighet med reglemente och delegationsordning. Enligt delegationsbeslut utser ekonomichefen långgivare. Ekonomichefens beslut delges kommunstyrelsen.

Tidpunkten för upplåning skall anpassas med beaktande av likviditetssituationen, penningmarknadsläget och investeringstakten. Tidigareläggande av upplåning avseende kommande investeringar får förekomma.

Upplåning skall ske på affärsmässiga grunder genom att anbud infordras vid nyupplåning.

## **Utlåning**

Kommunfullmäktige fattar beslut om eventuell utlåning till av kommunen ägda bolag eller till annan part.

## **Koncernsamverkan**

Kommunens och dotterbolagens likviditet är samordnade genom avtal om koncernkonto I koncernkontosystemet utnyttjas kvittning av in- och utbetalningar för respektive bolag vilket innebär att antalet räntelösa dagar minimeras. Varje dotterbolag gottgöres respektive belastas med ränta utifrån aktuell saldoavräkning i koncernkontosystemet.

I avtalet ingår en rörelsekredit. Beslut om förändring av rörelsekrediten fattas av kommunfullmäktige.

Grundfördelningen av rörelsekrediten är 5.000.000 kronor vardera till Värnamo Energi AB respektive Finnvedsbostäder AB och resterande till Värnamo kommun.

Ekonomichefen har rätt att, efter samråd med kommunstyrelsens ordförande, tillfälligt omfördela rörelsekrediten jämfört med grundfördelningen för att omprövas var tredje månad. Vederbörlig skriftlig dokumentation hanteras i enlighet med avsnittet "Rapportering och uppföljning" i denna policy.

Fördelningen av rörelsekrediten inom koncernen, även kallad interna kreditlimitar, är att jämställa med borgenslöften och en avgift motsvarande 5 % av reporäntan skall uttagas på det belopp och för de perioder varmed den interna kreditlimiten överstiger grundfördelningen.

## **Rapportering och uppföljning**

### **Rapportering till kommunstyrelsen**

Rapportering om finansverksamheten sker i samband med ordinarie månadsuppföljning och i samband med årsbokslut samt vid behov (efter initiativ av ekonomiavdelningen eller styrelsen).

## **Intern kontroll**

Med intern kontroll i detta sammanhang avses kontrollfunktionen i administrationen av löpande finansierings- respektive placeringsbeslut och dokumentation av dessa.

För god säkerhet och effektiva rutiner krävs att handläggare- respektive internkontrollfunktionerna hålls åtskilda. De administrativa riskerna vid finansiella transaktioner minskas genom en uppdelning mellan dem som gör affärer och dem som bokför/kontrollerar transaktionerna.

Ekonomichef eller dennes ersättare tar affärsbesluten och assistent i kassafunktionen utför internkontroll. Samtliga avräkningsnotor, kvitton eller dylika handlingar från affärsmotpart skall lämnas till kassafunktionen. Kassen ansvarar för upprättandet av korrekta bokföringsunderlag med kontering och beslutsattest.

## **Kommunal borgen**

Kommunal borgen kan efter särskild prövning lämnas till företag som ingår i kommunkoncernen för lån till investeringar i byggnader och anläggningar.

Kommunen har en mycket restriktiv inställning till borgen för lån till andra låntagare och ändamål.

### **Säkerhet**

Vid borgen till kommunägda bolag krävs inte någon säkerhet men mot ev övriga borgenstagare gäller att nedanstående analyser utföres.

Beslut om borgen skall föregås av:

- analys utförd av bank eller annan fristående bedömare gällande investerings- och driftkalkyler
- kommunen prövar dessutom alltid själv borgenstagaren med underlag av ovanstående analys
- klarläggande av vad borgenstagaren kan lämna för säkerhet till kommunen för borgensåtagandet

### **Borgen småhus**

Utöver hittills lämnade utfästelser får borgen inte utvidgas i nya ärenden som gäller förlustgaranti gentemot staten för bostadsändamål till småhus. När det gäller frågan om fortsatt ansvarstagande för nya låntagare i samband med fastighetsöverlåtelser kan ny prövning ske.

### **Riskbedömning**

Innan beslut om att ingå borgen skall risken med åtagandet analyseras/bedömas. Riskerna skall avvägas mot kommunens ekonomiska åtaganden och prioriteringar i övrigt.

## Borgensavgift

En borgensavgift motsvarande 5 % av reporäntan (fn 0,1%) skall årligen uttagas av de låntagare som framgent erhåller kommunal borgen, dock ej för borgen på småhus. Motiv till att kommunen kan ta ut en avgift är

- en kompensation för risktagande (riskpremie)
- risk för högre kostnader för kommunen då åtagandena i sig kan vara en negativ faktor vid kreditgivares bedömning av kommunen
- borgensåtagandet är förenade med administrativa kostnader för kommunen
- avgift till koncernens bostadsbyggande ger en konkurrensneutraliserande effekt inom bostadsmarknaden
- det finns utrymme hos borgenstagaren att betala avgift dels genom lägre ränta och dels pga att den kommunala säkerheten ersätter pant i egendom som är förenad med en kostnad